

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Η ΕΕ ΚΑΙ

→ Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Τα τελευταία 2 χρόνια η Ευρώπη γνώρισε τη μεγαλύτερη μαζική μετακίνηση ανθρώπων μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Περισσότεροι από 1 εκατομμύριο πρόσφυγες και μετανάστες έφτασαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η μεγάλη πλειονότητα των οποίων προσπαθούσε να ξεφύγει από τον πόλεμο και τον τρόμο στη Συρία και άλλες ταραγμένες χώρες. Η ΕΕ έχει συμφωνήσει σε μια δέσμη μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται η προσπάθεια αντιμετώπισης των βαθύτερων αιτιών της κρίσης καθώς και η σημαντική

αύξηση της βοήθειας στους ανθρώπους που χρειάζονται ανθρωπιστική βοήθεια, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ. Έχουν ληφθεί μέτρα για τη μετεγκατάσταση αιτούντων άσυλο που βρίσκονται ήδη στην ΕΕ, για την επανεγκατάσταση από γειτονικές χώρες ατόμων που έχουν ανάγκη και για την επιστροφή των ατόμων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για χορήγηση ασύλου. Η ΕΕ βελτιώνει την ασφάλεια στα σύνορα με μια νέα συνοριοφυλακή και ακτοφυλακή, που θα καταπολεμά τη λαθραία διακίνηση ανθρώπων και που θα παρέχει ασφαλείς τρόπους νόμιμης εισόδου στην ΕΕ.

Ιούλιος 2016

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΚΡΙΣΗ;

Πολλά ευάλωτα άτομα έρχονται στην ΕΕ για να ζητήσουν άσυλο. Πρόκειται για μια μορφή διεθνούς προστασίας που παρέχεται σε άτομα που εγκαταλείπουν τη χώρα καταγωγής τους και οι οποίοι δεν μπορούν να επιστρέψουν λόγω βάσιμου φόβου διώξεων. Η ΕΕ έχει νομική και ηθική υποχρέωση να προστατεύσει αυτούς που έχουν ανάγκη. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου και για την απόφαση όσον αφορά το ποιοι θα τύχουν προστασίας.

Όμως δεν χρειάζονται προστασία όλοι όσοι έρχονται στην Ευρώπη. Πολλά άτομα εγκαταλείπουν τη χώρα τους στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν τη ζωή τους. Τα άτομα αυτά αναφέρονται συχνά ως οικονομικοί μετανάστες και, αν δεν γίνει δεκτή η αίτησή τους για άσυλο, οι εθνικές κυβερνήσεις έχουν υποχρέωση να τους αποστείλουν στη χώρα καταγωγής τους, ή σε άλλη ασφαλή χώρα από την οποία έχουν διέλθει.

Χιλιάδες άνθρωποι έχουν χάσει τη ζωή τους στη θάλασσα προσπαθώντας να φτάσουν στην ΕΕ. Σχεδόν το 90 % των προσφύγων και μεταναστών έχουν πληρώσει οργανωμένους εγκληματίες και διακινητές ανθρώπων για να τους περάσουν από τα σύνορα. Ως εκ τούτου, αποκαλούνται «παράτυποι» μετανάστες —αυτό σημαίνει ότι δεν έχουν εισέλθει στην ΕΕ με νόμιμα μέσα.

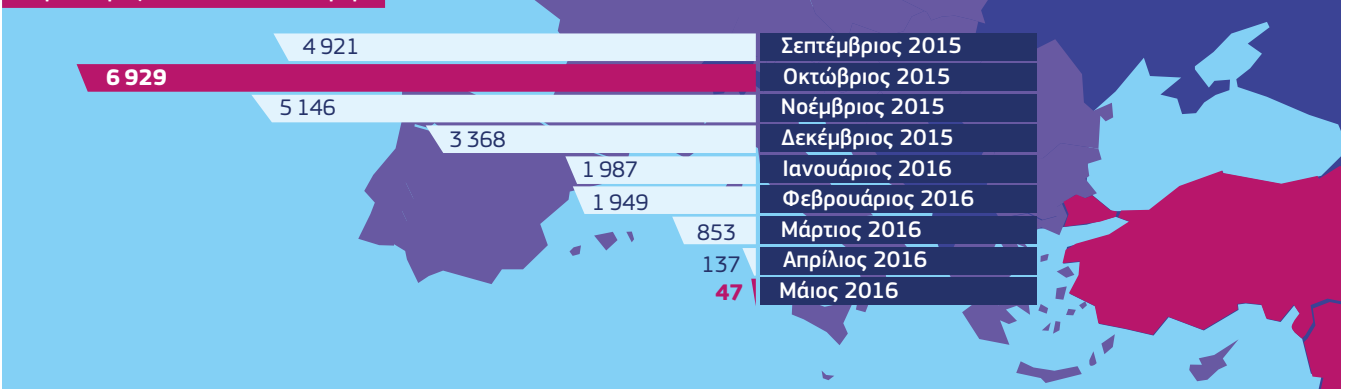
Η παροχή στους ανθρώπους αυτούς τροφής, νερού και στέγασης αποτελεί τεράστια πίεση για τους πόρους ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ. Αυτό ισχύει κυρίως για την Ελλάδα και την Ιταλία, όπου καταφτάνει πρώτα η μεγάλη πλειονότητα των προσφύγων και μεταναστών

που μετακινούνται προς την ΕΕ. Πολλά από τα άτομα αυτά επιθυμούν ενδεχομένως να καταλήξουν σε άλλες χώρες της ΕΕ, όπως η Σουηδία ή η Γερμανία. Το γεγονός αυτό έχει, επίσης, δημιουργήσει προβλήματα στα κράτη μέλη από τα οποία διέρχονται οι μετανάστες, ώστε να φτάσουν στον τελικό τους προορισμό, για παράδειγμα, στην Κροατία, την Ουγγαρία, την Αυστρία και τη Σλοβενία.

Σε ένα μεγάλο μέρος της ΕΕ —τον χώρο **Σένγκεν**— οι άνθρωποι μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα, χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα· ωστόσο, η ροή των προσφύγων έχει οδηγήσει ορισμένα κράτη μέλη να επαναφέρουν τους ελέγχους στα σύνορά τους με άλλες χώρες της ΕΕ. Όπως η άφιξη μεταναστών επηρεάζει ορισμένα κράτη μέλη περισσότερο από άλλα, έτσι και ο αριθμός των αιτούντων άσυλο δεν είναι ισομερώς κατανομημένος μεταξύ τους. Το 2015, από το σύνολο των αιτήσεων ασύλου, το 75 % καταχωρίστηκε σε πέντε μόλις κράτη μέλη (Γερμανία, Ουγγαρία, Σουηδία, Αυστρία και Ιταλία).

Η ΕΕ κατέληξε πρόσφατα σε **συμφωνία με την Τουρκία** με στόχο να σταματήσει η ανεξέλεγκτη εισροή μεταναστών σε μία από τις κύριες διαδρομές στο Αιγαίο Πέλαγος. Η συμφωνία προβλέπει επίσης δυνατότητες νόμιμης εισόδου προσφύγων στην Ευρώπη. Το αποτέλεσμα ήταν να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των προσφύγων και των μεταναστών που έρχονται από την Τουρκία. Αφού κορυφώθηκε σε 7 000 άτομα ανά ημέρα τον Οκτώβριο του 2015, ο μέσος αριθμός αφίξεων μειώθηκε σε 47 άτομα ημερησίως στο τέλος του Μαΐου του 2016.

Αριθμός προσφύγων και μεταναστών που διασχίζουν τη θάλασσα από την Τουρκία προς την Ελλάδα ανά ημέρα

ΤΙ ΚΑΝΕΙ Η ΕΕ;

➔ Παροχή ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας

Συνολικά, η ΕΕ διέθεσε περισσότερα από 10 δισεκατομμύρια ευρώ από τον προϋπολογισμό της για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης τα έτη 2015 και 2016. Τα περισσότερα άτομα που φτάνουν στην ΕΕ έχουν βασικές ανάγκες, όπως καθαρό νερό, τροφή και στέγη. Η ΕΕ χρηματοδοτεί έργα για να αντιμετωπιστούν οι πιο επείγουσες ανθρωπιστικές ανάγκες των 50 000 προσφύγων και μεταναστών που φιλοξενούνται στην Ελλάδα από τον Μάιο του 2016.

Επίσης, η ΕΕ παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια στους πρόσφυγες και τους μετανάστες σε χώρες εκτός της ΕΕ, όπως η Τουρκία, ο Λίβανος, η Ιορδανία και το Ιράκ. Η Τουρκία φιλοξενεί μακράν τον μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων, συνολικά περίπου 3 εκατομμύρια, εκ των οποίων 2,5 εκατομμύρια είναι Σύριοι. Για την υποστήριξη των προσφύγων στην Τουρκία, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της παρέχουν 6 δισεκατομμύρια ευρώ μέσω ειδικού μηχανισμού, για την περίοδο 2016-2018.

➔ Διάσωση ανθρώπων στη θάλασσα και προστασία των συνόρων της ΕΕ

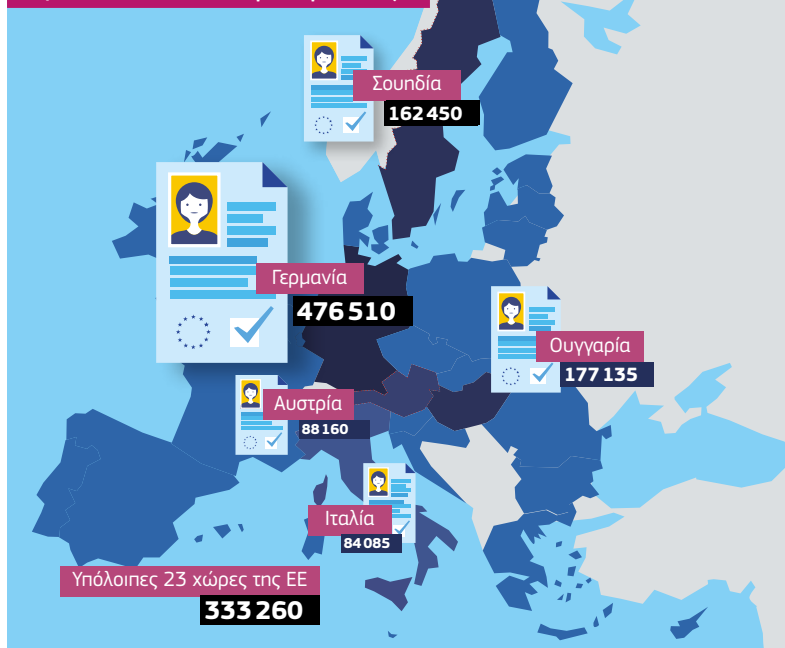
Η ΕΕ έχει αυξήσει την ικανότητά της όσον αφορά τη διεξαγωγή επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης στη Μεσόγειο και την καταπολέμηση εγκληματικών δικτύων. Τριπλασιάζοντας τους διαθέσιμους πόρους, βοήθησε να διασωθούν πάνω από 250 000 ζωές το 2015.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν, τον Ιούνιο του 2016, στη δημιουργία μιας νέας **Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής** για την ενίσχυση της διαχείρισης και της ασφάλειας των κοινών εξωτερικών συνόρων της ΕΕ.

Η **Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία** έχει δημιουργήσει ένα νέο **Ευρωπαϊκό Κέντρο κατά της Παράνομης Διακίνησης Μεταναστών** για να υποστηρίξει τα κράτη μέλη της ΕΕ στην εξάρθρωση των εγκληματικών δικτύων που εμπλέκονται στην οργανωμένη παράνομη διακίνηση μεταναστών.

Το 2015 τα τρία τέταρτα των αιτήσεων άσυλου υποβλήθηκαν σε πέντε κράτη μέλη της ΕΕ

Πηγή: Eurostat

➔ Μετεγκατάσταση, επανεγκατάσταση και επιστροφή

Με βάση πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα κράτη μέλη συμφώνησαν, για πρώτη φορά, τη μετεγκατάσταση 160 000 αιτούντων άσυλο από την Ελλάδα και την Ιταλία σε άλλες χώρες της ΕΕ ως τον Σεπτέμβριο του 2017. Ωστόσο, ως τον Ιούλιο του 2016 είχαν μετεγκατασταθεί μόλις 3 000 αιτούντες άσυλο. Οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να εντείνουν τον ρυθμό του προγράμματος αυτού για να βοηθήσουν όσους έχουν ανάγκη προστασίας.

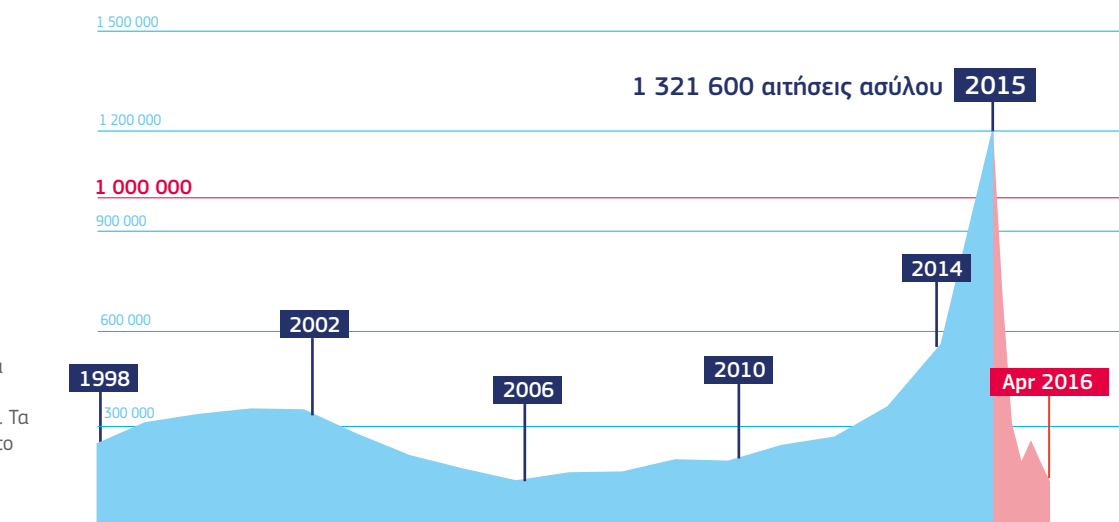
Η ΕΕ επιθυμεί επίσης τη δημιουργία ασφαλών και νόμιμων οδών εισόδου στην ΕΕ για τους αιτούντες άσυλο, ώστε να μην πρέπει να διακινδυνεύουν τη ζωή τους καταφεύγοντας σε παράνομα κυκλώματα λαθρεμπορίας και εμπορίας ανθρώπων. Το **εθελοντικό πρόγραμμα επανεγκατάστασης** που συμφωνήθηκε από τα κράτη μέλη της ΕΕ προβλέπει τη μεταφορά 22 500 ατόμων από χώρες εκτός ΕΕ σε κράτος μέλος της ΕΕ.

Η ΕΕ αύξησε το ποσοστό επιστροφών στις χώρες καταγωγής τους των παράτυπων μεταναστών που δεν έχουν δικαίωμα παραμονής στην ΕΕ. Τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει να εφαρμόζουν πιο ενεργητικά τους κανόνες σχετικά με την επιστροφή και ο ευρωπαϊκός οργανισμός ελέγχου των συνόρων θα συνδράμει συντονίζοντας τις πτήσεις επιστροφής.

➔ Συμφωνία με την Τουρκία

Η ΕΕ και η Τουρκία **συμφώνησαν**, τον Μάρτιο του 2016, ότι οι παράτυποι μετανάστες και οι αιτούντες άσυλο που φτάνουν στα ελληνικά νησιά από την Τουρκία μπορούν να επιστρέφουν στην Τουρκία. Για κάθε Σύριο που επιστρέφει στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, μετά από παράνομη διέλευση, η ΕΕ θα δέχεται από την Τουρκία ένα Σύριο που δεν επεδίωξε να κάνει αυτό το ταξίδι με παράτυπο τρόπο. Επιχειρήσεις επιστροφής έχουν αρχίσει από τα ελληνικά νησιά προς την Τουρκία, παράλληλα με πτήσεις επανεγκατάστασης απευθείας από την Τουρκία στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Εξέλιξη του αριθμού των ατόμων που αιτούνται άσυλο στην ΕΕ για πρώτη φορά

Σημείωση: Τα αριθμητικά στοιχεία για την περίοδο 1998-2015 είναι ετήσια. Τα αριθμητικά στοιχεία για το 2016 είναι μηνιαία.

Πηγή: Eurostat

➔ Καταπολέμηση της παράτυπης και ανεξέλεγκτης μετανάστευσης

Η ΕΕ έχει δημιουργήσει κέντρα υποδοχής στην Ελλάδα και την Ιταλία για να βοηθήσει τις αρχές των χωρών αυτών να διαχειρίζονται τις μεταναστευτικές ροές. Έχει, επίσης, αποστείλει εμπειρογνώμονες για να βοηθήσουν στην καταγραφή των ατόμων που φτάνουν και για να συντονίσουν τον επαναπατρισμό ορισμένων μεταναστών στη χώρα καταγωγής τους.

Η ΕΕ θα αναζητήσει επίσης **συμπράξεις** με χώρες από τις οποίες προέρχονται οι πρόσφυγες και οι μετανάστες, με σκοπό να σωθούν ζωές, να αυξηθούν οι επιστροφές, να μπορούν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες να παραμένουν πιο κοντά στην πατρίδα τους και, μακροπρόθεσμα, να συμβάλλει στην ανάπτυξη αυτών των χωρών, ώστε να αντιμετωπιστούν οι βασικές αιτίες της άτυπης μετανάστευσης. Η ΕΕ προτείνει να διατεθούν 8 δισεκατομμύρια ευρώ για το πρόγραμμα αυτό ως το 2021.

➔ Μεταρρύθμιση των κανόνων της ΕΕ για το άσυλο

Παρόλο που η ΕΕ άρχισε να αναπτύσσει μια κοινή πολιτική ασύλου το 1999, οι κανόνες δεν είναι σχεδιασμένοι για να αντιμετωπιστεί μια μαζική έλευση ανθρώπων σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Η Επιτροπή υπέβαλε πλέον νέες προτάσεις για την αναθεώρηση της υφιστάμενης νομοθεσίας, σύμφωνα με τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες. Η βασική αρχή παραμένει η ίδια —τα άτομα πρέπει να υποβάλουν αίτημα ασύλου στο πρώτο κράτος μέλος εισόδου στην ΕΕ, εκτός αν έχουν οικογένεια αλλού— αλλά κάθε φορά που ένα κράτος μέλος αδυνατεί να ανταπεξέλθει, πρέπει να υπάρχει αλληλεγγύη και δίκαιη κατανομή ευθυνών στο εσωτερικό της ΕΕ.

➔ Η διαδραστική έκδοση αυτής της δημοσίευσης, η οποία περιέχει συνδέσμους προς το διαδικτυακό περιεχόμενο, είναι διαθέσιμη σε μορφότυπο PDF και HTML στη διεύθυνση publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/refugee-crisis/el

Έχετε ερωτήσεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση;
Η υπηρεσία Europe Direct μπορεί να σας βοηθήσει:
00 800 6 7 8 9 10 11,
<http://europa-direct.europa.eu>

Υπηρεσία Εκδόσεων

Μέρος της σειράς **Η ΕΕ ΚΑΙ (THE EU AND)** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2016

Όλες οι φωτογραφίες © της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

Επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση με αναφορά της πηγής. Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39). Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού που δεν υπόκειται στους κανόνες της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να ζητηθεί απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Print	ISBN 978-92-79-60585-7	doi:10.2775/582669	NA-04-16-628-EL-D
PDF	ISBN 978-92-79-60573-4	doi:10.2775/425194	NA-04-16-628-EL-N
HTML	ISBN 978-92-79-60551-2	doi:10.2775/61020	NA-04-16-628-EL-Q